

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік
рәміздерінің 30 жылдығына арналған
**«МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕР ЖӘНЕ ҰЛТ
АРХИТЕКТУРАСЫ»**

атты халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
30 наурыз 2022 ж.

МАТЕРИАЛЫ
международной научной конференции
**«ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СИМВОЛЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ
АРХИТЕКТУРА»**
посвященной 30-летию Государственных символов
Республики Казахстан.
30 марта 2022 г.

MATERIALS
of the international scientific conference
«STATE SYMBOLS AND NATIONAL ARCHITECTURE»
dedicated to the 30th anniversary of the State symbols
of the Republic of Kazakhstan.
30 March, 2022

НҰР-СҰЛТАН
NUR-SULTAN

УДК 001
ББК 72
Қ.18

Қ.18 Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздерінің 30 жылдығына арналған «МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕР ЖӘНЕ ҰЛТ АРХИТЕКТУРАСЫ» атты халықаралық ғылыми конференциясының материалдары/Материалы международной научной конференции «ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СИМВОЛЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ АРХИТЕКТУРА» посвященной 30-летию Государственных символов Республики Казахстан/ Materials of the international scientific conference «STATE SYMBOLS AND NATIONAL ARCHITECTURE» dedicated to the 30th anniversary of the State symbols of the Republic of Kazakhstan – Нұр-Сұлтан: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2022.– 306 б. - қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде.

ISBN 978-601-337-649-3

Жинаққа ғалымдардың, докторанттардың, магистранттардың, студенттердің жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелеріне, сондай-ақ этноархитектура саласындағы ғылыми зерттеу нәтижелері және сәулет пен құрылыстағы жалпы проблемаларға арналған баяндамалары енген.

The proceedings are the papers of researchers, doctoral students, undergraduates and students on topical issues of natural and technical sciences and humanities also the results of scientific research in the field of ethnoarchitecture and general problems in architecture and construction.

В сборник вошли доклады ученых, докторантов, магистрантов и студентов по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук, а также результаты научных исследований в области этноархитектуры и общих проблем архитектуры и строительства.

**УДК 001
ББК 72**

ISBN 978-601-337-649-3

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2022**

«встраивания дизайнерских идей в архитектуру». Но прошедшее столетие придало термину «дизайн» значительно более ёмкий смысл. Главный смысл слияния архитектуры и дизайна означает проектное создание (прогнозирование, продумывание) условий для появления качественных вещей в гармонично организованном пространстве, образующем среду человеческого обитания, превращение, преобразование нужного и полезного в прекрасное. «Английский теоретик дизайна Дж. К. Джонс, ставил целью предусмотреть, запланировать положительные изменения в окружающей человека действительности» [2, с. 27].

В современном урбанизированном обществе нарушены многие тонкие связи. Среда потеряла цветовое разнообразие – важнейший элемент полноценной работы глаз и эмоциональных переживаний человека. Тем не менее, система символов, предметов культуры, природные условия мощно, хотя и не всегда осознанно, воздействует на человека.

Список использованных источников:

- 1 Беляева Е. Л. Архитектурно – пространственная среда города как объект зрительного восприятия. – М.: Стройиздат, 1977. – 127 с.
- 2 Шимко В. Т. Основы дизайна и средовое проектирование. – М.: Архитектура – С, 2005. – 160 с.
- 3 Бархин М. Г. Методы работы зодчего. Из опыта советской архитектуры 1917-1957 г.г. – М.: Стройиздат. – 1981. – 216 с.
- 4 Станькова Я., Пехар И. Тысячелетнее развитие архитектуры. Пер. с чешского. - М.: Стройиздат, – 1987. – 296 с.
- 5 Бартенев И. А., Батажкова В. Н. Очерки истории архитектурных стилей. – М.: Изобразительное искусство, 1983. – 384 с.
- 6 Алвар Аалто. Архитектура и гуманизм. Под ред. Гозака А. Сборник статей. – М.: Прогресс, 1978. – 219 с.
- 7 Кириллова Л. И., Покровский И. А., Рожин И. Е. Композиция в советской архитектуре. – М.: Стройиздат, 1973. – 188 с.
- 8 Маслов А. В. Новая архитектура в исторической среде. – М.: Стройиздат, 1990. – 190 с.
- 9 Филин В. А. Экология визуальной среды города. Законы зрительного восприятия и урбанистические ландшафты. //Экология и жизнь. – 2007. – № 7.
- 10 Белоусова В. Н., Кулаги Л. Н. Основы формирования архитектурно-художественного облика городов. – М.: Стройиздат, 1981. – 190 с.

ӘОЖ 72.01

НҰР-СҰЛТАН ҚАЛА ҚҰРЫЛЫСЫ КЕШЕНДЕРІНІҢ ҚАЛЫПТАУСЫ ЖӘНЕ ЕРЕКШЕЛІГІ

Абдукаликova Г. М.

abdukalikova_gm@mail.ru

Л.Н.Гумилев ат. ЕҰУ, «Құрылыс» кафедрасының аға оқытушысы, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Утепбергенова Л. М.

utepber78@mail.ru

Л.Н.Гумилев ат ЕҰУ, «Құрылыс» кафедрасының доцент м.а., т.ғ.к, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Мақалада Нұр-Сұлтан қаласының бірегей сәулеттік бейнесін қалыптастыруға байланысты мәселелер қарастырылған. Нұр-Сұлтан қаласының сәулет ортасын қалыптастыру

мен дамытудың ерекшеліктері мен заңдылықтары Қазақстанның жаңа астанасы – Астана үлгісінде ашылады. Сондай-ақ сәулет–жоспарлау ортасының ерекшелігі мен бірегейлігін айқындайтын тарихи, әлеуметтік, саяси және мәдени-этникалық факторлар мен жағдайлар қарастырылған және көлемдік–кеңістіктік пен жоспарлау құрылымын құру ерекшеліктері талданады.

Нұр-Сұлтан қаласының елорда мәртебесін айқындайтын және стратегиялық ұлттық даму векторын көрсететін астананың сәулет ортасына тән элементтері екені айқын.

1991 жылы Кеңес Одағының ыдырауына байланысты әлем картасында жаңа мемлекеттер – бұрынғы одақтас республикалар пайда болды. Тәуелсіздікке ие бола отырып, жас мемлекеттерде ұлттық сана-сезім идеясын дамытуға ықпал ететін өзіндік мәдени құндылықтар мен дәстүрлер базасын қалыптастыру үрдісі байқалды. Дамудың жаңа саясатының тұжырымдамаларын білдірудегі ерекше рөл сөздерсіз айтуға, оқиғаларды, жаңа ойлауды және халық пен оның Үкіметінің ұмтылыстарын бейнелеуге қабілетті сәулетке берілген. Республикалардың бұрынғы астаналары мемлекеттердің астанасына айналуға, жаңа мәртебе Нұр-Сұлтан қаласына тән жаңа Имидж – бейнені жасауды талап етеді.

Онжылдықтар бойы Кеңес Одағының барлық кеңістігінде ірі қалалардың сәулеттік ортасы біркелкі қалыптасты. Тұтас қалалардың жоспарлау құрылымдарын әзірлеудің пысықталған әдістері қарқынды өсу және қалалық құрылысты тез игеру мүмкіндігін қамтамасыз етті. Фимараттар мен құрылыстарды салудың үнемділігі құрылыстағы жалпыға бірдей біріздендіру мен стандарттаумен қамтамасыз етілді. Жетекші жобалық институттардың негізінде жобалық шешімдерді әзірлеудегі үлгілеу жүйесі кеңес қалаларының бір үлгідегі сәулет ортасын қалыптастыруды анықтады. Сәулет саласындағы аймақтық және ұлттық ерекшеліктердің бейнесі ұлттық ою-өрнек, керамика, мозаика және монументалдық мүсіннің қасбеттерін декоративтік өңдеу ретінде жиі қолданылады.

Барлық кеңестік қалалардың сәулетіне тән Функционализм ұлттық архитектураның семантикалық үлгілерінің ауыспалы матрицалары үшін негіз болды. Бұрынғы Социалистік Республикалар астаналарының жаңа саяси мәртебесі енді жаңа талаптарға сәйкес келетін және жалпы әлемдік стандарттарға сәйкес келетін жаңа сәулет бейнесі мен ауқымын талап етеді. Жаңа астаналардың көбі сәулет ортасында жаһандық өзгерістерге ұшырады. Қайта құрулардың сапалық сипаты мен олардың экономикалық ауқымы көбінесе нақты жағдайларға, сондай-ақ әлеуметтік-мәдени, саяси және басқа да аспектілерге байланысты. Қазақстан Республикасының жаңа деңгейдегі астананы қалыптастыру мәселесі түбегейлі тәсілмен шешілді – елорда функцияларын жаңа қалаға көшіру жолымен, онда мемлекет астанасының мәртебесіне сәйкес келетін мүлдем жаңа бірегей сәулет ортасын құру мүмкіндігі пайда болды.

Қазақстан өзін демократиясы дамыған, салыстырмалы түрде тұрақты экономикасы және тыныш саяси жағдайы бар мемлекет ретінде мәлімдеді. Дәл осы жағдайлар астананы көшіру сияқты ауқымды қадамдар үшін резервтерді қамтамасыз етті. Ел үкіметі бірқатар саяси және экономикалық міндеттерді шешу үшін осындай маңызды саяси қадамды пайдаланды. Елорданы Алматыдан Ақмолаға көшіру, елдің солтүстігіндегі шағын провинциялық қала Егеменді және демократиялық республика ретінде өзін ұстанушы жаңа мемлекетке әлемдік жұртшылықтың үлкен назарын аударды.

Елорданы көшіру жобасы іс жүзінде жеке-дара шешімімен жүзеге асырылған Тәуелсіз Қазақстан Республикасының Президенті осындай қадамның қажеттілігін айқын атап өтті бұл жоба Еуропа мен Азия арасындағы елдің орта жағдайының артықшылығын толық дамытуға бірегей мүмкіндік береді" [1].

Астананы Қазақстанның солтүстік бөлігіне көшірудің арқасында артық қысым мен оңтүстіктің әсері алынып тасталды, сондай-ақ халықаралық трансконтинентальды магистральдарға шыға отырып, дамыған көлік коммуникациялары бар елдің орталығында ыңғайлы географиялық орналасуы бар жаңа астананы қалыптастыру мүмкіндігі пайда болды. Бұдан басқа, Астананың басымдылығы (сол кезде Ақмола) басқа да факторлармен анықталды: су, минералды–шикізат, аграрлық және энергетикалық ресурстардың болуы және Ақмола қаласының ықпал ету аймағында; заманауи талаптарға жауап беретін жаңа сәулет және қала

құрылысы шешімдерін жүзеге асыру мүмкіндігі; қолайлы экологиялық жағдай, жақсы желдетілетін аумақ; қаланың құрылысы мен дамуы үшін резервтік аумақтардың болуы.

Әсіресе, елдің дамуы үшін саяси, экономикалық бақылау мен шет елдерде басқару мәселелерін тиімді шешу мүмкіндігі, сондай-ақ солтүстік және оңтүстік облыстар халқының ұлттық құрамын теңестіру мүмкіндігі маңызды фактор болып табылады.

Әлемдік тарих Астананы бір қаладан екінші қалаға көшіру саяси, экономикалық, ал соңғы уақытта демографиялық және экологиялық міндеттерді шешуге ықпал етті.

Астананың сәулет ортасын қалыптастыру процесі әлемдік қоғамдастыққа қызықты, себебі астаналық функциялар шағын, бірақ сол кезде жеткілікті дамыған провинциялық қаланың қалыптасқан сәулет–жоспарлау құрылымы жағдайына көшірілген. Қазақстан Республикасының Үкіметі жариялаған "жаңа Астананың бас жоспарының эскиз–идеялары" халықаралық конкурсына қатысқан шетелдік және қазақстандық сәулетшілер–қала құрылысшылар шешті. Целиноград (Ақмола) құрылымының астаналық мәртебесіне жауап беретін жаңа жоспарлау шешімдерімен неғұрлым органикалық байланыстыра отырып, жобалық ұсынысты ұсыну қажет болды. Конкурстық комиссия жұмысының қорытындысы бойынша Жеңіс жапон сәулетшісі Кисе Курокаваның жобасына ие болды, оның жұмысында қаланың болашақ дамуының барлық аспектілері мен бағыттары барынша дәлдікпен ескерілді, ал жаңа әкімшілік орталықты ескі әкімшілік орталықпен үйлесімді қосу мәселесі неғұрлым дұрыс және үйлесімді шешілді.

Жаңа Астананың қала құрылымының еркін қарқынды өсуі мен дамуын қамтамасыз ету үшін Кисе Курокава метаболизм принциптерін жоспарлау және функционалдық аймақтандыру жүйесіне – берік қаңқаның және жылжымалы жеңіл ауыстырылатын элементтердің үйлесімділігін қолданды. Астана жоспарының конкурстық эскиз–идеяларының метаболикалық тұжырымдамасында Кисе Курокава симбиоз, қатар өмір сүру және өзара іс-қимыл тақырыбын ашады.

Құрылған К. Курокавойдың эскиз-идея тұжырымдамасы Қазақстанның сәулетшілері әзірлеген бас жоспардың негізіне алынды, оған сәйкес Астананың 2030 жылға дейін дамуы белгіленген [5]: "жаңа бас жоспар бойынша қаланың жоспарлау құрылымы республикалық әкімшілік–іскерлік орталық пен жаңа ірі тұрғын аудандардың ірі қала құрылысы білім беруді ұйымдастыру үшін сол жағалау аумақтарын қарқынды игеру есебінен өзінің қисынды дамуын алады. Маңызды табиғи фактор–өзен-жаңа жоспарлау құрылымының орталық элементі болып табылады, ол қала ортасының маңын көгалдандыруды және кеңістікті суландыруды органикалық енгізуге мүмкіндік береді " [6].

Астананы елдің негізгі қалаларымен байланыстыратын магистральдар үш бағытты – Астана әуежайына апаратын Оңтүстік магистраль және екі басым бағытты – солтүстікке және оңтүстік–шығысқа қарай Қарағанды жағына қарай қалыптастырады. Дәл осы бағыттар бойынша К. Курокава ұсынған қаланың басты су артериясы – Есіл (Есіл) өзенінің бойында желілік аймақтандыру тұжырымдамасына сәйкес қала аумағын өсіру және кеңейту болжанады. Астананың сәулеттік бейнесі мен оны қабылдау сипатын айқындайтын бірқатар ерекшеліктерді атап өтуге болады. Желілік орталық – орталық көше (Республика даңғылы) учаскелерінің сәулеттік бейнесін қабылдау оңтүстік бағыттағы қозғалыс сипатына бағынады – орталық көпірге жақындауына қарай құрылыстың биіктігі мен тығыздығы ұлғаяды; көпірдің алдындағы алаң сол жағалау құрылысының кең панорамалы еркін кеңістікпен ашылады. Жоспардың қала құрылысы құрылымын құрудың желілік принципіне сәйкес, басты көшеге перпендикуляр, едәуір кеңістікті талап ететін маңызды жалпықалалық құрылыстар тартылатын қиылыстар мен алаңдардың тораптарын құра отырып, екінші дәрежелі өтеді.

Жаңа Астананы салу кезінде қалалық құрылыстың функционалдық– жоспарлау құрылымына, сәулет бейнесі мен оны қабылдау сапасына әсер ететін бірқатар қиындықтарда туындады. Қаланың орталық бөлігінің тығыз салынған аумағы елорданың жаңа функцияларының ауқымына сай келмеді, бірақ бұл учаскелерді толығымен жою мүмкін емес – көпшілігінде маңызды сәулет ескерткіштері бар. Қала орталығындағы биік ғимараттардың нүктелі құрылысы биік доминанттардың орналасуының қисынды кезектілігін біршама бұзады.

Астананың жаңа әкімшілік орталығы Республиканың Орталық даңғылымен Есіл өзені арқылы өтетін көпірмен және кең көлік магистралімен байланысты. Дала ландшафты кең ашық перспективаның қалыптасуына ықпал етеді, ал көпірден магистральдің бұрылуы бірнеше маңызды шолу нүктелерінен жаңа орталықты көруге мүмкіндік береді. Қаланың жаңа бөлігінің нақты жоспарлау құрылымы бар К. Курокаваның жоспары бойынша желілік аймақтау, оның ішінде Есіл өзенінің жасыл аймағы, өзен қаласы және жаңа әкімшілік орталығы. Астананың жаңа әкімшілік орталығы "Сулы – Жасыл бульвармен" байланысты кең аумақты ұсынады.

Эспланад арқылы жылжу жолында келесі доминант "Астана–Бәйтерек" монументі болып табылады. Орталық алаңның басты перпендикулярлы осьтерінің қиылысу осінде орналасқан. Бұл алаң ашық кеңістік, солтүстіктен министрліктердің екі биік емес ғимараттарының шаршы жақшасына қамалғандай. Бұл эспланаданың, Батыс және Шығыс алаңдарының, сондай-ақ эспланадты қоршаған түрлі функционалдық кеңістіктердің (халықаралық сауда орталығы, тұрғын үй кешендері, Ислам мәдени орталығы) кең ашық болашағын белгілеуге мүмкіндік береді. Алаңды жабу ұлттық геометриялық ою-өрнек түрінде жасалған, оның элементтері басты композициялық осьтер мен қозғалыс бағыттарын көрсетеді.

Орталықтың басты осі оның негізгі бөлігінен тыс жерде жалғасын тапты. Ол су аймағын қиып өтеді және Шығыста бейбітшілік пен келісім сарайының негізі болып табылатын биіктіктің осіне өтеді; Батыста ось Норман Фостер жобалаған "Хан Шатыр" сауда– ойын-сауық орталығы 150 м биіктікте орналасқан алаңмен аяқталады. Астананың сәулет ортасының жаңа объектілері Целиноград қаласының қалыптасқан құрылымына кірді, бұл елорданың үйлесімді және мәнерлі бейнесін қалыптастыру міндетін жеткілікті дәрежеде күрделендірді. Жаңа астананың архитектуралық ортасының ерекшелігі бастапқыда стильдер мен тұжырымдамаларды синтездеу, араластыру қағидаттарына, сәулет–көркемдік дәстүрлер мен қазіргі заманғы тәсілдердің симбиозына негізделген. Астананың сәулет ортасы елорданың семантика белгілері ретінде анықтауға болатын элементтердің едәуір санының болуымен, яғни қаланың ерекше мәртебедегі ортасының тиесілігін анықтайтын визуалды немесе вербалды символдардың болуымен сипатталады.

Астана бейнесінің бірегейлігі сәулеттеріндегі жалпы әлемдік үрдістерге тән қазіргі заманғы нысандармен қатар, осы қаланың ортасы Қазақ ұлттық мәдени дәстүріне жататын сәулет элементтеріне толы. Бұл дәстүрдің ажырамас бөлігі түркі көшпелі халықтарының мәдениеті мен тұрмысының ғасырлар бойы қалыптасқан негіздері, Сондай-ақ Орта Азия халықтары үшін ортақ "Шығыс" және мұсылман мәдени әдет-ғұрыптары мен құндылықтары: архитектураның дәстүрлі нысандары, графикалық символдар, ою-өрнектік композициялар, Ежелгі өнер мен фольклор нысандары болып табылады. Қала –елорданың сәулет – кеңістіктік ортасының ажырамас атрибуттары Мемлекеттік рәміздер – Ту, Елтаңба, Мемлекеттік түстер болып табылады.

Осы белгілердің ортада болуы жалпы мемлекеттік маңызы бар объектілерді, үкіметтік және әкімшілік құрылыстарды оңай тануға мүмкіндік береді. Нұр-Сұлтан қаласының көптеген кеңістіктерінің семантикасын қазақ аңыздары (атап айтқанда, "Астана–Бәйтерек" монументі бейнесінің негізіне салынған мифтік ағаш және Самұрық құсы туралы аңыз [10], алаңдардың, көшелердің, саябақтар мен скверлердің атауларында көрсетілген, сондай-ақ ортаның көлемдік-кеңістіктік құрылысының сипатын анықтайтын әнгімелер, тарих деректері анықтайды. Ежелгі кесенелердің стильденген формалары (күмбез, шатыр, барабан, төрттік, сегіздік), орындаудың конструктивтік тәсілдері, жоспарларды құру қағидаты, декоративтік элементтер Нұр-Сұлтан қаласының көптеген заманауи сәулет құрылыстарының ажырамас бөлігіне айналды.

Республика Президентінің резиденциясының жанында жаңа орталықтың аумағында мұнаралар нысанында бірдей екі әкімшілік ғимарат салынған, олардың қасбеттерінің беті алтын айналы бет болып табылады. Ғимараттың нысаны мен фактурасының шешімі ежелгі түркі өнерінің оңай танылатын туындысының элементтерімен анық үндеседі. "Алтын адам", дәлірек айтқанда дулығаның пішіні жобаға негіз болды.

Киіз үй-қазақтың дәстүрлі көшпелі тұрғын үйі. Таңба ретінде сәулет нысанының ұлттық мәдениетке жататынын атап көрсету маңызды архитектуралық нысандарда жиі пайдаланылады. Президенттік мәдени орталық құрылыстың жоғарғы бөлігінің негізінде күмбезбен көмкерілген киіз үй болады. Шаңырақ – киіз үйдің торлы қабырғасының бір бөлігі, оның ішінде торы бар шеңбер болып табылады, символы ретінде Астананың сәулет ортасында әртүрлі түрлерде жиі қолданылады: жоспар деңгейіндегі сурет, құрылысты жабу нысаны, қасбетті безендіру. Таңбаның геометриялық құрылымы мен логикасы ежелгі түркі тұрмыстық мәдениетімен белгілі бір қауымдастықтарды оңай тануға және қалыптастыруға ықпал етеді.

Дәстүрлі қазақ ою-өрнегі сәулет өнерінің қасбеттерін, интерьерлерді әшекейлеу үшін, абаттандыру элементтерінде, қаланың мерекелік жинағында жиі қолданылады.

Мешіт "Әзірет Сұлтан" Астананың әдемі архитектура ғимараттарының бірі болып табылады және Қазақстан халқының рухани байлығын бейнелейді. Орталық Азиядағы ең ірі мешіт мұсылман мерекелері кезінде 10 мыңға дейін адамды сыйдыра алады. Мешіт жобасы классикалық ислам стилінде, дәстүрлі қазақ ою-өрнектері мен сәндік элементтерді қолдана отырып орындалған.

Шын мәнінде ұлы сұлулық ежелгі архитектурадан алынған. Бейбітшілік және келісім сарайының, Тәуелсіздік сарайының, "Қазақ Елі" монументінің жанында "Хазрет Сұлтан" жаңа мешітінің орналасуы елорданың Бірыңғай қала құрылысы ансамблін қалыптастырады. Сәулетшілердің пайымдауы бойынша Нұр-Сұлтан қаласының жаңа келбеті климатқа, мәдениетімізге және жергілікті адамдардың өмір салтын ескере отырып жобаланды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Шимко, В.Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование. Основы теории. /В.Т. Шимко.- М.: СПУ-принт, 2003.- 180 с.:ил.
2. Семенова Т.С. Архитектура и бионика / Т.С. Семенова - М.: Стройиздат, 2007. - 221 с.,ил.
3. Мастера советской архитектуры об архитектуре. В 2 т./под общ. ред.М.Г. Бархина и др.- М.: Искусство, 1999.- 694 с.:ил.
4. Иванов С.В.. Тысячелетнее развитие архитектуры: пер. с чеш./под ред.
5. Кармин А.С. . Стайлинг, «хай-тек» и семантика предметной формы // Техническая эстетика. -- 1999. № 7. -- С. 34--37.
6. Бархин, Б.Г. Методика архитектурного проектирования. учебно-метод. пособие для архитекторов./Б.Г. Бархин.- Изд. 2-е.- М.: Стройиздат, 2002.- 230 с.:ил.

ӘОЖ 712.63

ҰЛТТЫҚ ЗЕРГЕРЛІК ӨНЕР ТАРИХЫНА ЖӘНЕ ЖАСАЛУ ЖОЛДАРЫНА ТАЛДАУ

Бегімбай К. М.

begimbai@hotmail.com

п.ғ.к., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ-нің «Дизайн және ИГ» кафедрасының профессоры, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Нұрданбек Б.

bekbolat.hurdanbek78@mail.ru

Астана Халықаралық университетінің магистранты, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Қазіргі кезеңде рухани жаңғырумыздың басты қазығы – ұлттық құндылықтарымызды дәріптеп, бүкіл әлемге паш ету арқылы Тәуелсіз елімізді таныту мәдениет салаларының мамандары алдында тұрған басты мақсат болып саналады. Ұлттық мәдениетіміздің бетке ұстары – дәстүрлі қолөнерімізде қазақтың зергерлік өнерінің бүгінгі кезеңде алатын орыны